

V Bruseli 17. 3. 2016
COM(2016) 151 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o udržateľnom používaní biocídov podľa článku 18 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012 o sprístupňovaní biocídnych výrobkov na trhu a ich používaní

(Text s významom pre EHP)

Obsah

1.	ÚVOD	3
1.1.	Nariadenie o biocídnych výrobkoch.....	3
1.2.	Udržateľné používanie	4
1.3.	Cieľ správy	4
2.	AKO PRISPIEVA NARIADENIE O BIOCÍDNYCH VÝROBKOCH K UDRŽATEĽNÉMU POUŽÍVANIU BIOCÍDOV?	5
2.1.	Podpora najlepších postupov na obmedzenie používania biocídnych výrobkov.....	5
2.1.1.	Zavedenie najlepších postupov prostredníctvom autorizácií výrobkov alebo schválenia látky	5
2.2.	Účinné prístupy na monitorovanie používania biocídnych výrobkov.....	6
2.3.	Zásady integrovanej ochrany proti škodcom a používanie biocídnych výrobkov – najlepšie postupy	7
2.3.1.	Kódexy najlepších postupov.....	7
2.3.2.	HACCP.....	7
2.3.3.	Normy a certifikácia	7
2.4.	Riziká na špecifických miestach, ako sú školy, pracoviská, materské školy atď.	8
2.4.1.	Súčasný stav	8
2.4.2.	Šírenie informácií	9
2.5.	Úloha zdokonalenej prevádzky zariadenia, ktoré sa používa na aplikovanie biocídnych výrobkov	9
3.	NÁSTROJE NA STIMULOVANIE INOVÁCIÍ A PODPORU UDRŽATEĽNÉHO POUŽÍVANIA	11
3.1.	Vylúčenie, náhrada a porovnávacie posúdenie	11
3.2.	Schémy označovania	11
3.2.1.	Nariadenie o environmentálnej značke EÚ	11
3.2.2.	Iniciatívy odvetvia priemyslu	12
3.3.	Najlepšie dostupné techniky podľa smernice 2010/75/EÚ o priemyselných emisiách	12
4.	ZÁVERY	13

1. Úvod

1.1. Nariadenie o biocídnych výrobkoch

Nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012 z 22. mája 2012¹ (ďalej len „nariadenie o biocídnych výrobkoch“) sa upravuje sprístupňovanie biocídnych výrobkov na trhu a ich používanie. Nariadením o biocídnych výrobkoch sa zrušila smernica 98/8/ES² (ďalej len „smernica o biocídnych výrobkoch“) a nariadenie nadobudlo účinnosť 1. septembra 2013.

Biocídne výrobky, napríklad dezinfekčné prostriedky, prostriedky na konzerváciu dreva, insekticídy, insekticídne repelenty alebo rodenticídy, patria do skupiny výrobkov určených na likvidáciu alebo kontrolu škodlivých alebo nežiaducich organizmov (napríklad vírusy, baktérie, huby, hmyz alebo stavovce), ktoré majú škodlivý účinok na životné prostredie, zvieratá, ľudí, ich činnosti alebo na výrobky, ktoré používajú alebo vyrábajú. Biocídne výrobky využívajú rozličnými spôsobmi používatelia v priemysle, profesionálni používatelia, ako aj široká verejnosť.

Cieľom nariadenia o biocídnych výrobkoch je zlepšiť fungovanie vnútorného trhu a zároveň zabezpečiť vysokú úroveň ochrany zdravia ľudí, zdravia zvierat a životného prostredia.

Schéma autorizácie biocídnych výrobkov je založená na prístupe v dvoch krokoch.

Po prvé, po posúdení nebezpečných vlastností a možných rizík účinnej látky sa na úrovni EÚ musí schváliť účinná látka zodpovedná za biocídny účinok.

Po druhé, každý biocídny výrobok sa musí autorizovať na úrovni EÚ alebo na vnútroštátnej úrovni.

V prípade účinných látok, ktoré už boli na trhu, keď smernica o biocídnych výrobkoch nadobudla účinnosť, je však postup opačný. Smernicou o biocídnych výrobkoch sa stanovilo prechodné obdobie na posúdenie týchto účinných látok, počas ktorého sa biocídne výrobky obsahujúce tieto účinné látky môžu stále uvádzať na trh v súlade s vnútroštátnymi postupmi členských štátov.

Dôležité je zdôrazniť, že napriek rizikám súvisiacim s ich používaním zohrávajú biocídne výrobky významnú úlohu v každodennom živote občanov EÚ. Insekticídy a dezinfekčné prostriedky sú napríklad dôležité pre verejné zdravie s cieľom pomôcť pri kontrole chorôb prenášaných vektormi (napríklad malária, horúčka dengue, vírus chikungunya, vírus Zika), chorôb prenášaných potravinovým reťazcom (napríklad salmonelóza, listerióza) alebo nozokomiálnych nákaz (napríklad MRSA). Biocídne výrobky sa takisto vo veľkej miere využívajú v materiáloch, ako sú napríklad plasty, nátery, textilie, drevo atď., s cieľom chrániť tieto materiály pred rozpadom mikrobov, húb alebo hmyzu.

Reagovanie na túto spoločenskú potrebu si vyžaduje významné investície zo strany spoločností, ktoré uvádzajú biocídne výrobky na trh, a to najmä v súvislosti s

¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012 z 22. mája 2012 o sprístupňovaní biocídnych výrobkov na trhu a ich používaní (Text s významom pre EHP) – Ú. v. EÚ L 167, 27.6.2012, s. 1 – 123.

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 98/8/ES zo 16. februára 1998 o uvádzaní biocídnych výrobkov na trh – Ú. v. ES L 123, 24.4.1998, s. 1 – 63.

predkladaním údajov potrebných na preukázanie bezpečnosti a účinnosti ich výrobkov.

Podľa už uvedených skutočností sa biocídne výrobky používajú v mnohých a veľmi odlišných sektoroch³. Prináša to so sebou mnohé výzvy, najmä v súvislosti s komunikáciou s koncovými používateľmi a zainteresovanými stranami a zvyšovaním ich informovanosti.

1.2. Udržateľné používanie

Udržateľné používanie možno pri biocídnych výrobkoch vymedziť ako cieľ znižovania rizík a vplyvov používania biocídnych výrobkov na zdravie ľudí, zdravie zvierat a na životné prostredie a cieľ podpory pre používanie integrovanej ochrany proti škodcom a alternatívnych prístupov alebo techník, napríklad nechemické alternatívy k biocídnym výrobkom.

Treba však poznamenať, že biocídne výrobky sú zároveň dôležitými nástrojmi ochrany zdravia ľudí, zdravia zvierat a životného prostredia, a že nechemické alternatívy nemusia byť vždy účinné, praktické, či dokonca dostupné. Stratégiami udržateľného používania by sa preto malo tiež zaistiť, aby na dosiahnutie týchto cieľov zostali k dispozícii dostatočné biocídne výrobky.

1.3. Cieľ správy

V článku 18 nariadenia o biocídnych výrobkoch sa uvádza, že Komisia predloží na základe skúseností získaných z uplatňovania nariadenia o biocídnych výrobkoch Rade a Európskemu parlamentu správu o tom, ako nariadenie o biocídnych výrobkoch prispieva k udržateľnému používaniu biocídnych výrobkov. V tejto správe sa takisto zohľadní potreba zaviesť dodatočné opatrenia, najmä pre profesionálnych používateľov, s cieľom znižovať riziká, ktoré biocídne výrobky predstavujú pre zdravie ľudí, zdravie zvierat a životné prostredie.

Tým istým článkom sa stanovujú prvky, ktoré je potrebné preskúmať, a ktoré sa týkajú:

- podpory najlepších postupov ako prostriedku na obmedzenie používania biocídnych výrobkov na minimum,
- najúčinnějších prístupov na monitorovanie používania biocídnych výrobkov,
- vývoja a uplatňovania zásad integrovanej ochrany proti škodcom, pokiaľ ide o použitie biocídnych výrobkov,
- rizík, ktoré predstavuje používanie biocídnych výrobkov v citlivých oblastiach, ako sú školy, pracoviská, materské školy atď., a toho, či sú potrebné ďalšie opatrenia na riešenie takýchto rizík,
- úlohy zdokonalenej prevádzky zariadení na aplikáciu biocídnych výrobkov.

³ Nariadenie o biocídnych výrobkoch sa vzťahuje na 4 hlavné skupiny biocídnych výrobkov a tieto biocídne výrobky sú rozdelené do 22 typov výrobkov, od dezinfekčných prostriedkov, ktoré sa používajú na osobnú hygienu človeka, po tekutiny na balzamovanie a preparovanie, až po konzervačné prostriedky, insekticídy, rodenticídy a výrobky proti hnilobe.

Účelom tejto správy je preto preskúmať prvky uvedené v článku 18 nariadenia o biocídnych výrobkoch (oddiel 2), zároveň však zohľadniť aj ďalšie prvky (oddiel 3).

Táto správa vychádza z predbežnej štúdie⁴, ktorá obsahovala rozsiahly prieskum medzi zástupcami z príslušných orgánov členských štátov, priemyslu a mimovládnych organizácií (ďalej len „štúdia“).

2. AKO PRISPIEVA NARIADENIE O BIOCÍDNYCH VÝROBKOCH K UDRŽATEĽNÉMU POUŽÍVANIU BIOCÍDOV?

V tejto časti je uvedený prehľad zistení štúdie a spôsob, ako nariadenie o biocídnych výrobkoch prispieva alebo môže prispievať k udržateľnému používaniu biocídov.

2.1. Podpora najlepších postupov na obmedzenie používania biocídnych výrobkov

Najlepším postupom je názorný prístup alebo metodika, ktoré sa často uvádzajú v usmerneniach zameraných na znižovanie rizík a na podporu technického pochopenia pri aplikovaní výrobku alebo techniky. Zapojenie zainteresovaných strán do vypracovania usmernení týkajúcich sa najlepších postupov je nevyhnutné z hľadiska vykonávania a uplatniteľnosti (pokiaľ možno v celej EÚ). Usmernenia týkajúce sa najlepších postupov sú zamerané na fázu používania biocídnych výrobkov a predstavujú nástroj, ktorý sa má používať nad rámec procesu autorizácie s cieľom podporiť udržateľné používanie týchto výrobkov.

Na zaistenie harmonizovaného prístupu k udržateľnému používaniu biocídnych výrobkov v celej EÚ je jednou z výziev zaistiť šírenie najlepších postupov a dodržiavania zásad udržateľného používania biocídnych výrobkov.

2.1.1. Zavedenie najlepších postupov prostredníctvom autorizácií výrobkov alebo schválenia látky

V autorizáciách výrobkov sa stanovujú podmienky týkajúce sa sprístupňovania na trhu a používania výrobkov, na ktoré sú udelené. Predovšetkým obsahujú pokyny týkajúce sa bezpečného používania a likvidácie biocídnych výrobkov.

Jeden zo spôsobov podpory šírenia dostupných usmerňovacích dokumentov alebo kódexov najlepších postupov je ich uvedenie v autorizácii výrobku tak, aby sa pokyny na používanie výrobku výslovne vzťahovali na ne. V Nemecku napríklad obsahujú autorizácie antikoagulantných rodenticídov právne záväzný odkaz na kódex najlepších postupov na aplikovanie týchto výrobkov špecialistami a odborníkmi s licenciou, ktorý vychádza zo súčasných usmernení v priemysle a právnych ustanovení EÚ⁵. Pri tejto možnosti sa však predpokladá, že koncový používateľ si uvedené odporúčania prečíta a bude ich správne dodržiavať.

⁴ [Analýza opatrení zameraných na udržateľné používanie biocídnych výrobkov](#), Milieu Ltd 2015.

⁵ http://www.baua.de/de/Chemikaliengesetz-Biozidverfahren/Biozide/pdf/Allgemeine-Kriterien-Version1-3-englisch.pdf?__blob=publicationFile&v=2.

Ak je k dispozícii systém certifikácie alebo odbornej prípravy, v autorizácii možno na takýto systém odkázať. Tento prístup sa napríklad prijíma v Spojenom kráľovstve v súvislosti s autorizáciou rodenticídov, pri ktorej sa bude požadovať súlad s navrhovaným systémom správy v priemysle ako podmienka autorizácie antikoagulantných rodenticídov⁶.

Pokiaľ ide o výrobky proti hnilobe, všetky účinné látky schválené k dnešnému dňu obsahujú ustanovenie, ktorým sa osobám sprístupňujúcim výrobky proti hnilobe na trhu pre neprofesionálnych používateľov ukladá povinnosť tieto výrobky dodávať s príslušnými rukavicami.

To je príklad povinností uložených na miesta predaja, ktorými sa zaisťuje, že ku koncovému používateľovi sa nedostanú len informácie, ale aj osobné ochranné prostriedky. Znázorňuje možný spôsob ukladania požiadaviek na dodávateľský reťazec, a najmä na úrovni maloobchodu, s cieľom šíriť najlepšie postupy a posilniť udržateľné používanie biocídnych výrobkov.

Tieto povinnosti sa umožňujú z dôvodu, že do rozsahu pôsobnosti nariadenia o biocídnych výrobkoch patrí sprístupňovanie biocídnych výrobkov (t. j. od prvého dodania až po miesto použitia) a z dôvodu, že účinné látky sa schvaľujú prostredníctvom vykonávacích nariadení, opatrení všeobecného rozsahu, čím sa umožňuje prijatie ustanovení zameraných na dodávateľský reťazec.

Na základe schválenia látky by sa zákazky pultového alebo internetového predaja mohli napríklad vzťahovať na biocídne výrobky obsahujúce účinné látky, ktoré spĺňajú kritériá vylúčenia, sú však schválené a autorizované na základe výnimky uvedenej v článku 5 ods. 2 nariadenia o biocídnych výrobkoch. V prípade takýchto biocídnych výrobkov by sa navyše dalo uvažovať o obmedzeniach, ktoré by umožňovali distribúciu a predaj iba príslušne kvalifikovaným odborníkom.

2.2. Účinné prístupy na monitorovanie používania biocídnych výrobkov

Štúdiou sa zistilo, že v súčasnosti členské štáty zhromažďujú len veľmi málo informácií o používaní biocídnych výrobkov.

Aktuálne na úrovni EÚ neexistuje žiadny osobitný systém monitorovania údajov o ročných predajoch biocídnych výrobkov. Nástroj na zhromažďovanie týchto údajov môže v budúcnosti ponúknuť Register pre biocídne výrobky (R4BP), ktorý spravuje Európska chemická agentúra⁷.

Dôležité je však jasne stanoviť potrebný obsah a účel zhromažďovania týchto informácií a spôsob, akým by mohli podporovať ciele nariadenia o biocídnych výrobkoch vrátane udržateľného používania.

⁶ Režim správy antikoagulantných rodenticídov druhej generácie (SGAR).

⁷ <http://echa.europa.eu/support/dossier-submission-tools/r4bp>.

2.3. Zásady integrovanej ochrany proti škodcom a používanie biocídnych výrobkov – najlepšie postupy

Štúdiou sa zistilo, že priemyselné združenia alebo členské štáty už vypracovali široký súbor dokumentov o najlepších postupoch týkajúcich sa jednotlivých typov výrobkov.

2.3.1. Kódexy najlepších postupov

V danom odvetví sa môžu vypracovať usmernenia alebo kódexy najlepších postupov s cieľom podporiť udržateľné používanie biocídnych výrobkov na základe zásad integrovanej ochrany proti škodcom.

V tomto ohľade je medzníkom vo vývoji „usmernenie o najlepších postupoch pri používaní rodenticídových návnad ako biocídov v Európskej únii“⁸, ktoré vypracovalo európske odvetvie biocídov. V tomto usmernení sa opisuje, čo robiť pred, počas a po aplikovaní rodenticídov, poskytuje praktické usmernenie, ktoré by sa malo dodržiavať v rôznych situáciách používania rodenticídov, opisuje sa v ňom spôsob monitorovania prípadov zamorenia hlodavcami bez stáleho aplikovania rodenticídových návnad a rozoberajú sa alternatívy k rodenticídom. Usmerňovací dokument zároveň slúži ako odporúčanie o mieste získania informácií týkajúcich sa rezistencie voči antikoagulantom a najlepšieho spôsobu jej zvládania.

2.3.2. HACCP

Pre prevádzkovateľov potravinárskych podnikov je povinné uplatňovanie zásad analýzy nebezpečenstva a kritických kontrolných bodov (HACCP)⁹. Prevádzkovatelia krmivárskych podnikov, ktorí vykonávajú osobitné činnosti, musia takisto uplatňovať postupy vychádzajúce zo zásad HACCP¹⁰.

HACCP predstavuje najmä v prípade dezinfekčných prostriedkov preventívny prístup (vrátane monitorovania potenciálnych rizík), ktorým sa v prípade správneho uplatnenia zabezpečuje dôkladné riadenie v oblasti hygieny, čo môže pomôcť aj pri používaní dezinfekčných prostriedkov v súlade so zásadami udržateľného používania.

V systémoch HACCP, ako aj osobitných kódexoch a usmerneniach vypracovaných v týchto sektoroch, sa navyše spoločne rieši dezinfekcia, ochrana proti škodcom a odborná príprava prevádzkovateľov.

2.3.3. Normy a certifikácia

Na zabezpečenie správneho a udržateľného používania biocídnych výrobkov sa môže využiť aj vypracovanie noriem spolu s procesom certifikácie.

⁸ <http://www.rrac.info/content/uploads/CEFIC-EBPF-RWG-Guideline-Best-Practice-for-Rodenticide-Use-FINAL-S-.pdf>.

⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004 z 29. apríla 2004 o hygiene potravín – Ú. v. EÚ L 139, 30.4.2004, s. 1 – 54.

¹⁰ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 183/2005 z 12. januára 2005, ktorým sa stanovujú požiadavky na hygienu krmív – Ú. v. EÚ L 35, 8.2.2005, s. 1.

Dobrym príkladom toho, čo je možné dosiahnuť, je nedávno prijatá európska norma (EN 16636)¹¹.

Dodržanie normy EN 16636 umožní poskytovateľom služieb v oblasti ochrany proti škodcom preukázať, že majú potrebnú spôsobilosť a know-how na poskytovanie služieb v oblasti ochrany proti škodcom, že majú systém riadenia v záujme zaistenia stálej úrovne kvality a že systematicky minimalizujú riziká pre klientov a verejnosť, ako aj riziko potenciálnych negatívnych vplyvov na životné prostredie a dobré životné podmienky zvierat.

Tieto iniciatívy priamo prispievajú k udržateľnému používaniu biocídnych výrobkov.

2.4. Riziká na špecifických miestach, ako sú školy, pracoviská, materské školy atď.

2.4.1. Súčasný stav

Na základe analýzy väčšiny účinných látok, ktoré boli dodnes schválené v rámci nariadenia o biocídnych výrobkoch (prostriedky na konzerváciu dreva, insekticídy, repelenty a atraktanty a výrobky proti hnilobe), sa v štúdiu dospelo k záveru, že sa buď nezaznamenalo žiadne špecifické riziko, alebo že opatrenia na zmiernenie rizika stanovené v osobitných podmienkach autorizácie výrobkov dostatočne pokrývajú riziká vo fáze používania týchto biocídnych výrobkov.

Pri ostatných typoch výrobkov, ktoré sa umiestňujú na trh v súlade s vnútroštátnymi pravidlami, nebolo zaznamenané žiadne špecifické riziko.

Takisto treba poznamenať, že v článku 17 ods. 5 nariadenia o biocídnych výrobkoch sa požaduje, aby členské štáty prijali opatrenia na zabezpečenie primeraného informovania verejnosti o prínosoch a rizikách spojených s biocídnymi výrobkami a možnosťami minimalizácie ich používania. V štúdiu sa pripisuje význam týmto informáciám najmä v súvislosti s používaním v oblastiach, v ktorých môžu byť výrobkom vystavené zraniteľné osoby, napríklad deti.

Pokiaľ ide o riziko pre vodu alebo podzemnú vodu, v štúdiu sa členské štáty vyzývajú, aby využívali informácie dostupné z iných režimov monitorovania, ako je monitorovanie prioritných látok a špecifických znečisťujúcich látok povodia v zmysle rámcovej smernice o vode, ktoré by mohli poskytovať užitočné informácie o špecifických rizikách pre vodné prostredie vyplývajúcich z biocídnych výrobkov. V tejto súvislosti bol s cieľom zaistiť ciele monitorovanie látok, ktoré predstavujú možné obavy v celej EÚ (vrátane nových znečisťujúcich látok), vypracovaný mechanizmus týkajúci sa zoznamu sledovaných látok¹², ktorým sa podporí proces určovania priorít pri budúcich preskúmaniach zoznamu prioritných látok.

¹¹ Európska norma pre služby v oblasti ochrany proti škodcom (EN 16636) – CEN, Európsky výbor pre normalizáciu.

¹² Článok 8b smernice 2013/39/EÚ, ktorou sa menia smernice 2000/60/ES a 2008/105/ES; rozhodnutie Komisie (EÚ) 2015/495.

Komisia okrem toho navrhla a zaviedla Informačnú platformu chemického monitorovania (IPChem)¹³, ktorá ponúka jednotné prístupové miesto pre zber údajov o chemickom monitorovaní, ktorý spravujú orgány Európskej komisie, členské štáty, medzinárodné a vnútroštátne organizácie a výskumní pracovníci a ktorý je pre nich k dispozícii.

2.4.2. Šírenie informácií

Ako sa už uviedlo, odborná príprava a spoločné využívanie informácií sú nevyhnutné na zaistenie primeraného uplatňovania opatrení na zmiernenie rizika s cieľom chrániť špecifické miesta.

Ak by sa preto mali požadovať ďalšie opatrenia na zaistenie správneho uplatňovania opatrení na zmiernenie rizika, je ich možné vo veľkej miere viazať na opatrenia zamerané na zvýšenie šírenia informácií koncovým používateľom a na posilnenie vzdelávania a odbornej prípravy.

V odbornej príprave a informáciách by sa mal takisto riešiť spôsob, ako zabrániť nepotrebným aplikovaniam a používať prípadné nechemické alternatívy.

Niekoľko členských štátov (napríklad Belgicko¹⁴ alebo Dánsko¹⁵) už v tomto ohľade vynaložilo viditeľné, a dokonca kreatívne úsilie v oblasti oznamovania zásad týkajúcich sa udržateľného používania biocídnych výrobkov verejnosti.

2.5. Úloha zdokonalenej prevádzky zariadenia, ktoré sa používa na aplikovanie biocídnych výrobkov

Treba poznamenať, že mnohé biocídne výrobky, najmä tie, ktoré sú určené pre širokú verejnosť, sa aplikujú bez zariadenia, prípadne sa použité zariadenie týka najmä predmetov, ako sú rukavice a iné osobné ochranné prostriedky, ktoré už sú predmetom úpravy v smernici 89/686/EHS¹⁶.

Ak sa teda používa špecifické zariadenie, je to najmä v priemyselných sektoroch alebo sektoroch služieb, v ktorých je veľa zariadení už navrhnutých tak, aby sa minimalizovalo vystavenie (napr. automatizované systémy na ošetrovanie dreva) a aby sa zabránilo predávkovaniu (napr. kalibrované dávkovanie konzervačných prostriedkov, kalibrácia rozstrekovačov na protihnilobné nátery), a ktoré sú uznané za vhodné na daný účel.

Ak by sa mali okrem toho požadovať osobitné obmedzenia alebo požiadavky, dali by sa zaistiť v jednotlivých prípadoch zahrnutím osobitných podmienok do schválenia látky alebo autorizácie výrobku.

Nakoniec, ak je pri aplikovaní niektorých biocídnych výrobkov dôležitým faktorom používanie správneho dávkovača, existujú ďalšie faktory, ktoré je

¹³ <https://ipchem.jrc.ec.europa.eu/RDSIdiscovery/ipchem/index.html>.

¹⁴ http://www.belgium.be/fr/publications/publ_ongewenste-gasten-in-huis-of-tuin.jsp.

¹⁵ <http://www.hverdagsgifte.dk/>.

¹⁶ Smernica Rady 89/686/EHS z 21. decembra 1989 o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa osobných ochranných prostriedkov, Ú. v. ES L 399 z 30. decembra 1989.

takisto potrebné zväžiť, aby sa minimalizovalo vystavenie, napríklad výber správneho výrobku, stanovenie poveternostných podmienok, úroveň zamorenia atď. Týmto sa opäť preukazuje relevantnosť pokynov o správnom používaní, upravených pre každý typ výrobku, ktorý je k dispozícii pre používateľov.

3. NÁSTROJE NA STIMULOVANIE INOVÁCIÍ A PODPORU UDRŽATEĽNÉHO POUŽÍVANIA

Zvážili sa aj ďalšie nástroje alebo opatrenia, ktoré by sa dali použiť na stimulovanie inovácií a rozvoj nových výrobkov s lepším profilom.

3.1. Vylúčenie, náhrada a porovnávacie posúdenie

V nariadení o biocídnych výrobkoch sa spolu s kritériami vylúčenia a náhrady účinných látok a s porovnávacím posúdením biocídnych výrobkov obsahujúcich účinné látky, ktoré sa majú nahradiť, stanovuje veľmi účinný mechanizmus postupného ukončovania používania látok vzbudzujúcich veľké a veľmi veľké obavy. Týmto sa navyše vytvárajú stimuly na rozvoj lepších alternatív.

Uvedené mechanizmy ešte nedosiahli svoj plný potenciál, keďže mnoho účinných látok je stále predmetom hodnotenia a mnohé biocídne výrobky ešte musia prejsť autorizáciou. Očakáva sa však, že významne prispejú k udržateľnému používaniu biocídov.

3.2. Schémy označovania

V štúdiu sa preskúmali prostriedky jednoduchého a viditeľného zisťovania biocídnych výrobkov, ktoré by mali menší vplyv na zdravie ľudí, zdravie zvierat a životné prostredie, s cieľom pomôcť koncovým používateľom prijímať informované rozhodnutia, ale zároveň týmto výrobkom poskytnúť výhodu oproti ich konkurentom, čím sa v odvetví vytvorí jasný stimul vyvíjať lepšie výrobky.

Štúdiou sa analyzovalo predovšetkým to, či by sa súčasné schémy udeľovania environmentálnych značiek (ako environmentálna značka EÚ, označenie Blue-Angel alebo environmentálne značky Nordic-swan) mohli používať na daný účel a či priemyselné združenia alebo jednotlivé spoločnosti vyvinuli (nepovinné) schémy, ktoré by mohli byť zdrojom nápadov.

3.2.1. Nariadenie o environmentálnej značke EÚ

Účelom nariadenia (ES) č. 66/2010¹⁷ (ďalej len „nariadenie o environmentálnej značke EÚ“) je poskytnúť dobrovoľnú schému udeľovania environmentálnej značky s cieľom pomôcť spotrebiteľom identifikovať výrobky a služby, ktoré majú znížený vplyv na životné prostredie počas celého svojho životného cyklu, od ťažby surovín, cez výrobu, používanie a likvidáciu.

Štúdiou sa však preukázalo, že biocídne výrobky sa nepovažujú za vhodné alebo spôsobilé pre túto schému z dôvodu ich neodmysliteľných vlastností a ich samotného účelu týkajúceho sa kontrolovania nežiaducich organizmov.

Ako problém bol zdôraznený aj široký rad biocídnych výrobkov a viacerých sektorov používania, keďže kritériá pre environmentálnu značku EÚ sa zostavujú na základe konkrétneho výrobku.

¹⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 z 25. novembra 2009 o environmentálnej značke EÚ, Ú. v. EÚ L 27/1, 30.1.2010.

Environmentálnou značkou EÚ sa napokon podporujú dostupné alternatívy pre biocídne výrobky, napríklad materiály neobsahujúce biocídy ako alternatíva ku konvenčne impregnovaným materiálom.

3.2.2. *Iniciatívy odvetvia priemyslu*

Priemysel alebo priemyselné združenia podnikli niekoľko iniciatív, ktorých cieľom je podporiť udržateľné postupy alebo zdôrazniť „ekologické“ renomé svojich výrobkov.

Týmito iniciatívami, hoci sú obmedzené na iniciatívy jednotlivých spoločností, často ako súčasť ich správy výrobkov alebo ich marketingovej stratégie, sa preukazuje, že spoločnosti môžu prijať opatrenia na znižovanie vplyvu biocídnych výrobkov na životné prostredie.

Okrem toho poskytujú užitočné prvky, ktoré by sa mohli vo väčšej miere používať na stimuláciu inovácií alebo vývoj nových výrobkov s lepším profilom pre zdravie ľudí, zdravie zvierat a životné prostredie a vo všeobecnosti prispievať k udržateľnému používaniu biocídnych výrobkov.

3.3. **Najlepšie dostupné techniky podľa smernice 2010/75/EÚ o priemyselných emisiách¹⁸**

Na úrovni EÚ môže vypracovanie a preskúmanie referenčných dokumentov o najlepších dostupných technikách (referenčné dokumenty o BAT)¹⁹²⁰ v rámci smernice 2010/75/EÚ o priemyselných emisiách, poskytnúť príležitosť na identifikovanie a podporu najlepších postupov týkajúcich sa udržateľného používania biocídov v kontexte priemyselnej výroby.

V uvedených referenčných dokumentoch o BAT sa vyzýva na používanie menej nebezpečných látok a niektoré z nich sa priamo alebo nepriamo zaoberajú používaním biocídnych výrobkov v špecifických priemyselných sektoroch.

¹⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ z 24. novembra 2010 o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia) (prepracované znenie), Ú. v. EÚ L 334, 17.12.2010.

¹⁹ Článok 13 ods. 1 smernice o priemyselných emisiách (IED, 2010/75/EÚ)

²⁰ <http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/>.

4. ZÁVERY

Ako sa uviedlo v úvode, nariadenie o biocídnych výrobkoch sa v plnom rozsahu uplatňuje len od 1. septembra 2013. Znamená to, že súčasnými právnymi predpismi sa získali len obmedzené skúsenosti.

Okrem toho schválenie látky, autorizácia výrobku, porovnávacie posúdenie biocídnych výrobkov obsahujúcich látky, ktoré sa majú nahradiť s cieľom postupne ukončiť ich používanie už teraz predstavujú dôležité príspevky k cieľu týkajúcemu sa posilnenia udržateľného používania biocídnych výrobkov.

Dokončenie prebiehajúceho posúdenia všetkých účinných látok, ktoré už boli na trhu, keď smernica o biocídnych výrobkoch nadobudla účinnosť, a autorizácia biocídnych výrobkov obsahujúcich tieto účinné látky budú preto prvou a hlavnou prioritou s cieľom podporiť udržateľné používanie biocídnych výrobkov.

Členské štáty, ako aj priemyselné odvetvie preto musia svoje úsilie a zdroje sústrediť na schválenie látok a autorizáciu výrobkov.

Okrem toho členské štáty budú musieť investovať ďalšie prostriedky na činnosti presadzovania práva, aby sa zabezpečilo, že na trh sa žiadny výrobok neumiestni nezákonne a že biocídne výrobky budú náležite označené.

Pokiaľ ide o prípadné dodatočné opatrenia na zníženie rizík, ktoré biocídne výrobky predstavujú pre zdravie ľudí, zdravie zvierat a životné prostredie, v štúdiu sa dospelo k záveru, že tieto riziká sa už náležite riešia prostredníctvom opatrení, ktoré sú uložené na základe podmienok schvaľovania účinných látok alebo autorizácie biocídnych výrobkov.

Konkrétnejšie, pokiaľ ide o profesionálnych používateľov, v štúdiu sa dospelo k záveru, že kontrolné opatrenia uplatňované v právnych predpisoch EÚ v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ako aj v právnych predpisoch o chemických látkach, a opatrenia na zmiernenie rizika uvedené vo fáze autorizácie biocídneho výrobku boli – v prípade ich dodržiavania – postačujúce na riešenie rizika vyplývajúceho z vystavenia.

V dôsledku veľmi odlišnej povahy biocídnych výrobkov a širokého radu aplikovaní sa okrem toho nejaví ako vhodné jednoducho rozšíriť rozsah pôsobnosti rámcovej smernice o trvalo udržateľnom používaní pesticídov na biocídne výrobky. Hlavné ciele tejto smernice možno v súvislosti s biocídnymi výrobkami dosiahnuť skôr inými prostriedkami a cielenejšími opatreniami. Rozšírenie rozsahu pôsobnosti smernice o strojových zariadeniach na biocídne výrobky sa z rovnakých dôvodov nejaví ako vhodné.

Pokiaľ ide o prostriedky a ciele opatrenia, správne, bezpečné a udržateľné používanie biocídnych výrobkov si vyžaduje dostupnosť a účinné šírenie správnych usmernení alebo informácií bez ohľadu na to, či ide o používanie v odbornom kontexte alebo nie.

V prípade priemyselného používania by sa pri vypracovaní referenčných dokumentov o BAT mali v relevantných prípadoch začleniť usmernenia týkajúce sa najlepších postupov o používaní biocídnych výrobkov.

Pri profesionálnom používaní sa súbežne vykonáva vypracovanie usmerňovacích dokumentov a poskytovanie odbornej prípravy a certifikácie používateľov v oblasti aplikovania najlepších postupov.

Pri neprofesionálnom používaní by sa mal dôraz klásť na ustanovenia v oblasti autorizovania a označovania výrobku. Technické riešenia ako inteligentné štítky alebo kódy QR poskytujúce odkaz na webové sídlo držiteľa autorizácie môžu byť nápomocné v tom, že umožnia používateľom pozrieť si špecifické vlastnosti výrobku a používať pokyny.

Na záver Komisia uskutoční nasledujúce opatrenia a vyzve k nim aj členské štáty:

- zameranie a posilnenie úsilia na oblasť kontrolného programu existujúcich účinných látok s cieľom zaistiť jeho dokončenie najneskôr do konca roku 2024,
- zaistenie, aby sa autorizácie výrobkov po schválení účinných látok udeľovali, menili alebo zrušili do 3 rokov,
- investovanie ďalších prostriedkov do činností zameraných na presadzovanie práva,
- využívanie dostupných legislatívnych nástrojov, najmä dôkladným sledovaním vývoja referenčných dokumentov o BAT, ktoré môžu byť relevantné pre biocídne výrobky používané v priemyselných postupoch,
- podpora komunikačných a informačných kampaní zameraných na informovanie koncových používateľov, a to prostredníctvom webových sídiel, obchodných letákov alebo videí, kódov QR na biocídnych výrobkoch atď.,
- podpora rozvoja a uplatňovania noriem (napr. v rámci CEN), ktoré by mohli prispieť k udržateľnému používaniu biocídnych výrobkov,
- podpora pre výskumné iniciatívy v oblasti udržateľného používania alternatív biocídnych výrobkov.